

Bruksela, 3 lipca 2026 r.
(OR. en)

11130/26

ECOFIN 920
UEM 324
SOC 449
EMPL 251
COMPET 864
ENV 840
EDUC 306
ENER 462
JAI 900
GENDER 137
JEUN 180
SAN 538
ECB
EIB

NOTA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy:	ZALECENIE RADY w sprawie polityki gospodarczej, polityki społecznej, polityki zatrudnienia, polityki strukturalnej i polityki budżetowej Malty

Delegacje otrzymują w załączeniu wspomniany wyżej projekt zalecenia Rady, w wersji zmienionej i uzgodnionej przez różne komitety Rady oraz sfinalizowanej przez Komitet Ekonomiczno-Finansowy, oparty na wniosku Komisji COM(2026) 218 final.

ZALECENIE RADY

w sprawie polityki gospodarczej, polityki społecznej, polityki zatrudnienia, polityki strukturalnej i polityki budżetowej Malty

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1263 z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97¹, w szczególności jego art. 3 ust. 3,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1263 z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 (Dz.U. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie (UE) 2024/1263 określa cele ram zarządzania gospodarczego, jakimi są wspieranie zdrowych i stabilnych finansów publicznych oraz zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu i odporności poprzez reformy i inwestycje, a także zapobieganie nadmiernym deficytom budżetowym. Rozporządzenie stanowi, że Rada i Komisja prowadzą wielostronny nadzór w kontekście europejskiego semestru zgodnie z celami i wymogami określonymi w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Europejski semestr obejmuje, w szczególności, formułowanie zaleceń dla poszczególnych krajów i nadzór nad ich wdrażaniem.
- (2) W dniu 25 listopada 2026 r. Komisja przyjęła opinię w sprawie projektu planu budżetowego Malty na 2025 r. W tym samym dniu, działając na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1176/2011, Komisja przyjęła sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania na 2026 r., w którym nie wskazała Malty jako jednego z państw członkowskich, w przypadku których potrzebna będzie szczegółowa ocena sytuacji. Komisja przyjęła również zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro, zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie kapitału ludzkiego w Unii Europejskiej oraz wnioszek dotyczący wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu na 2026 r., w którym przeanalizowano wdrażanie wytycznych dotyczących zatrudnienia i zasad Europejskiego filaru praw socjalnych. Rada przyjęła zalecenie w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro² w dniu 21 kwietnia 2026 r., a wspólne sprawozdanie o zatrudnieniu i zalecenie w sprawie kapitału ludzkiego – w dniu 9 marca 2026 r.

² Dz.U. C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>.

- (3) W dniu 29 stycznia 2025 r. Komisja opublikowała Kompas konkurencyjności – strategiczne ramy mające na celu zwiększenie globalnej konkurencyjności Unii w ciągu najbliższych pięciu lat. Wskazano w nim trzy wymogi transformacyjne, tzn. innowacje, dekarbonizację i konkurencyjność oraz bezpieczeństwo, które stanowią podstawowe filary zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Odkąd opublikowano Kompas konkurencyjności, jest on wykorzystywany jako podstawa prac w ramach europejskiego semestru, co pozwala zapewnić spójność polityk gospodarczych państw członkowskich ze strategicznymi celami UE i stworzyć jednolite podejście do zarządzania gospodarczego, które wspiera zrównoważony wzrost, innowacje i odporność w całej Unii.
- (4) W 2026 r. europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej nadal przebiega równolegle z ostatnim etapem wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF)³. Plany odbudowy i zwiększania odporności (RRP), wraz z finansowaniem w ramach polityki spójności, mają zasadnicze znaczenie dla realizacji priorytetów politycznych w ramach europejskiego semestru, ponieważ w planach tych miały znaleźć się rozwiązania umożliwiające skuteczne sprostanie wszystkim wyzwaniom wskazanym w odpowiednich zaleceniach dla poszczególnych krajów wydanych w ostatnich cyklach lub znacznej części tych wyzwań, a w programach finansowanych w ramach europejskiej polityki spójności wymagano uwzględnienia zaleceń dla poszczególnych krajów. W związku ze zbliżającym się zakończeniem funkcjonowania RRF niezwykle ważne jest utrzymanie reform i inwestycji wspieranych i realizowanych w ramach RRF, w szczególności tych, które przyczyniają się do sprostania wyzwaniom wskazanym w zaleceniach dla poszczególnych krajów, a także wykorzystanie tych reform i inwestycji jako podstawy do dalszych działań.

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

- (5) W dniu 3 czerwca 2026 r. Komisja opublikowała sprawozdanie krajowe na 2026 r. dotyczące Malty. Oceniała w nim postępy Malty we wdrażaniu zaleceń dla tego kraju z 2025 r. oraz podsumowała realizację RRP przez Malte. Na podstawie tej analizy w sprawozdaniu krajowym wskazano najpilniejsze wyzwania, przed którymi stoi Malta. Oceniono w nim również postępy Malty we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych oraz w realizacji głównych celów Unii dotyczących zatrudnienia, umiejętności oraz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego, a także postępy w realizacji celów ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju.
- (6) W dniu 21 stycznia 2025 r. Rada, na podstawie oceny i zalecenia Komisji, przyjęła zalecenie w sprawie zatwierdzenia krajowego średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego Malty⁴. Plan ten obejmuje lata 2025–2028 i przedstawia dostosowanie fiskalne rozłożone na okres czterech lat. Rada zaleciła następujące maksymalne stopy wzrostu wydatków netto: 6,0 % w 2025 r., 5,8 % w 2026 r., 5,8 % w 2027 r. oraz 6,1 % w 2028 r., co odpowiada maksymalnym skumulowanym stopom wzrostu obliczonym przez odniesienie do roku bazowego 2023, wynoszącym: 13,8 % w 2025 r., 20,4 % w 2026 r., 27,4 % w 2027 r. oraz 35,1 % w 2028 r. W odniesieniu do lat 2025–2027 te maksymalne stopy wzrostu wydatków netto są spójne ze ścieżką korekty, jak zaleciła w dniu 21 stycznia 2025 r. Rada na mocy art. 126 ust. 7 TFUE, w celu likwidacji nadmiernego deficytu⁵. W następstwie terminowej i trwałej korekty nadmiernego deficytu Rada, na zalecenie Komisji, przyjęła w dniu [data] r. decyzję na mocy art. 126 ust. 12 TFUE⁶, którą to decyzją uchyliła swoją wcześniejszą decyzję o istnieniu nadmiernego deficytu⁷.

⁴ Zalecenie Rady z dnia 21 stycznia 2025 r. w sprawie zatwierdzenia krajowego średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego Malty (Dz.U. C, C/2025/649, 10.2.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/649/oj>).

⁵ Zalecenie Rady mające na celu likwidację nadmiernego deficytu budżetowego na Malcie, przyjęte w dniu 21 stycznia 2025 r. Wszystkie dokumenty związane z procedurą nadmiernego deficytu dotyczącą Malty dostępne są pod adresem: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/Malta_en.

⁶ Decyzja Rady (UE) 2026/[Dz.U.: proszę wstawić numer] z dnia [data] r. uchylająca decyzję 2024/2128 (UE) w sprawie istnienia nadmiernego deficytu na Malcie (Dz.U. [proszę wstawić odpowiednie odniesienia do Dz.U.]).

⁷ Decyzja Rady (UE) 2024/2128 z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie istnienia nadmiernego deficytu na Malcie (Dz.U. C, C/2024/2128, 1.8.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/2128/oj>).

- (7) Rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie i jej reperkusje stanowią dla Unii Europejskiej wyzwanie egzystencjalne. Komisja zwróciła się do państw członkowskich, aby wystąpiły o uruchomienie w skoordynowany sposób krajowej klauzuli wyjścia przewidzianej w pakcie stabilności i wzrostu w celu wsparcia działań UE na rzecz szybkiego i znacznego zwiększenia wydatków na obronę⁸, a Rada Europejska pozytywnie odniosła się do tej propozycji w dniu 6 marca 2025 r. Państwa członkowskie nadal mogą, w dowolnym momencie do 2028 r., wystąpić z wnioskiem o uruchomienie krajowej klauzuli wyjścia, jeżeli spełniają kryteria określone w art. 26 rozporządzenia (UE) 2024/1263.
- (8) W dniu 30 kwietnia 2026 r. Malta przedłożyła swoje roczne sprawozdanie z postępów za 2026 r.⁹ zawierające informacje na temat przestrzegania zalecanych maksymalnych stóp wzrostu wydatków netto oraz stanu realizacji reform i inwestycji ukierunkowanych na główne wyzwania wskazane w zaleceniach krajowych w ramach europejskiego semestru. Roczne sprawozdanie z postępów odzwierciedla również półroczną sprawozdawczość Malty z postępów w realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z art. 27 rozporządzenia (UE) 2021/241. Sprawozdanie z działań podjętych w ramach procedury nadmiernego deficytu zostało włączone do rocznego sprawozdania z postępów.
- (9) Wzrost realnego PKB w 2025 r. wyniósł 4,0 %, a inflacja HICP – 2,4 %. Według prognozy Komisji z wiosny 2026 r. realny PKB wzrośnie o 3,7 % w 2026 r. i o 3,6 % w 2027 r., a inflacja HICP wyniesie 2,7 % w 2026 r. i 2,3 % w 2027 r.

⁸ Komunikat Komisji pt. „Uwzględnianie wyższych wydatków na obronność zgodnie z paktem stabilności i wzrostu”, Bruksela, 19 marca 2025 r., C(2025) 2000 final.

⁹ Roczne sprawozdania z postępów za 2026 r. są dostępne na stronie: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

- (10) Według danych Eurostatu¹⁰ deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych Malty zmniejszył się z 3,4 % PKB w 2024 r. do 2,2 % PKB w 2025 r. Zmniejszenie deficytu w 2025 r. odzwierciedla wysoki wzrost dochodów, w tym z podatków od osób prawnych i podatków pośrednich, wynikający głównie ze wzrostu nominalnego PKB i rozszerzenia podstaw opodatkowania, a także ze znacznych nadzwyczajnych dochodów podatkowych. Z drugiej strony, mimo że nie powtórzył się znaczny transfer kapitałowy przyznany krajowemu przedsiębiorstwu lotniczemu w 2024 r., wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych nadal znacząco rosły z uwagi na znaczny wzrost kosztów wynagrodzeń w sektorze publicznym i znaczące zużycie pośrednie, a także jednorazowy wydatek wynikający z orzeczenia sądu. Przy uwzględnieniu środków z zakresu polityki znanych do daty granicznej prognozy deficyt przewidziany w prognozie Komisji z wiosny 2026 r. ma wynieść 2,2 % PKB w 2026 r. i 2,1 % w 2027 r.
- (11) Z szacunków Komisji wynika, że w 2025 r. kurs polityki fiskalnej¹¹, który obejmuje wydatki finansowane zarówno ze środków krajowych, jak i unijnych, był restrykcyjny, na poziomie 0,6 % PKB. Prognozuje się, że w 2026 r. będzie on zasadniczo neutralny, a w 2027 r. – restrykcyjny, na poziomie 0,5 % PKB.
- (12) Według danych Eurostatu¹² dług sektora instytucji rządowych i samorządowych Malty wzrósł z 45,9 % PKB na koniec 2024 r. do 46,4 % PKB na koniec 2025 r. Przy uwzględnieniu środków z zakresu polityki znanych w dacie granicznej prognozy relacja długu do PKB przewidziana w prognozie Komisji z wiosny 2026 r. ma zmniejszyć się do 46,2 % do końca 2026 r., a następnie utrzyma się na tym poziomie do końca 2027 r.

¹⁰ Eurostat-Euro Indicators [Wskaźniki dotyczące euro, Eurostat], 22 kwietnia 2026 r.

¹¹ Kurs polityki fiskalnej jest zdefiniowany jako miara rocznej zmiany sytuacji budżetowej sektora instytucji rządowych i samorządowych. Służy on do oceny impulsu dla gospodarki wynikającego z polityk fiskalnych, zarówno tych finansowanych ze środków krajowych, jak i z budżetu UE. Miernikiem kursu polityki fiskalnej jest różnica między (i) potencjalnym wzrostem w perspektywie średnioterminowej a (ii) zmianą poziomu wydatków pierwotnych po skorygowaniu o działania dyskrecyjne po stronie dochodów oraz z uwzględnieniem wydatków finansowanych z bezzwrotnego wsparcia (dotacji) w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy unijnych.

¹² Eurostat-Euro Indicators [Wskaźniki dotyczące euro, Eurostat], 22 kwietnia 2026 r.

- (13) Według danych Eurostatu¹³ całkowite wydatki obronne sektora instytucji rządowych i samorządowych na Malcie wyniosły w 2025 r. 0,5 % PKB. Na podstawie prognozy Komisji z wiosny 2026 r. przewiduje się, że w 2026 r. ich poziom wyniesie 0,6 % PKB.
- (14) Unia nadal stoi w obliczu ryzyka zakłóceń w dostawach energii i dużej zmienności cen, spotęgowanego napięciami geopolitycznymi, które wpływają na światowe rynki ropy naftowej i gazu. Doświadczenia z kryzysu energetycznego w latach 2022–2023 pokazały, że szeroko zakrojone i nieukierunkowane środki wiążą się z dużymi kosztami fiskalnymi i są nieefektywne pod względem społecznym i gospodarczym. Od wybuchu wojny na Bliskim Wschodzie w lutym 2026 r. Malta nie przyjęła nowych środków polityki fiskalnej w celu złagodzenia wpływu wysokich cen energii na gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa¹⁴. Od czasu kryzysu energetycznego w 2022 roku Malta utrzymuje jednak ceny detaliczne energii elektrycznej i paliw na niezmiennym poziomie, należącym do najniższych w UE. Według prognozy Komisji z wiosny 2026 r. koszty fiskalne tych trwałych i nieukierunkowanych dopłat do energii mają wzrosnąć z 0,9 % PKB w 2025 r. do około 1,4 % PKB w 2026 r.
- (15) Według obliczeń Komisji wydatki netto na Malcie wzrosły o 5,6 % w 2025 r., a o 22,2 % w ujęciu łącznym w latach 2024 i 2025. Prognozowany wzrost wydatków netto w 2025 r. jest poniżej poziomu zalecanej maksymalnej stopy wzrostu. Łącznie w latach 2024 i 2025 skumulowana stopa wzrostu wydatków netto również przekracza zalecaną maksymalną stopę wzrostu, stanowiąc odchylenie o 2,3 % PKB w ujęciu łącznym.

¹³ Eurostat, wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych według klasyfikacji funkcji sektora instytucji rządowych i samorządowych (COFOG).

¹⁴ Odzwierciedla to sytuację w dacie granicznej prognozy Komisji z wiosny 2026 r. (4 maja 2026 r.).

- (16) Na podstawie obliczeń Komisji przewiduje się, że wydatki netto na Malcie wzrosną o 6,1 % w 2026 r., a o 29,7 % w ujęciu łącznym w latach 2024, 2025 i 2026. Wzrost wydatków netto w 2026 r. przekracza zalecaną maksymalną stopę wzrostu, stanowiąc odchylenie o 0,1 % PKB w ujęciu rocznym. Łącznie w latach 2024, 2025 i 2026 przewidywana skumulowana stopa wzrostu wydatków netto także przekracza zalecaną maksymalną stopę wzrostu, stanowiąc odchylenie o 2,2 % PKB w ujęciu łącznym.
- (17) Zmniejszenie luk podatkowych przez poprawę przestrzegania przepisów podatkowych, walkę z unikaniem opodatkowania i uchylaniem się od opodatkowania oraz zwalczanie agresywnego planowania podatkowego pozostaje ważne dla zapewnienia sprawiedliwych i skutecznych systemów podatkowych. Łączna relacja dochodów podatkowych do PKB Malty jest znacznie niższa od średniej dla UE i w dużym stopniu opiera się na opodatkowaniu osób prawnych. Ogólna struktura opodatkowania jest mało zróżnicowana, o czym świadczy niewielki udział podatków środowiskowych oraz brak okresowych podatków od nieruchomości. Z uwagi na skutki uboczne strategii agresywnego planowania podatkowego między państwami członkowskimi zasadnicze znaczenie mają skoordynowane działania mające na celu uzupełnienie prawodawstwa UE za pomocą polityk krajowych wszystkich państw członkowskich. Malta podjęła działania w celu rozwiązania problemu praktyk agresywnego planowania podatkowego zgodnie ze standardami UE, wytycznymi OECD i zobowiązaniami wynikającymi z ram kodeksu postępowania. Dopóki jednak Malta nie zastosuje podatków u źródła – lub równoważnych środków ochronnych – od odsetek, dywidend i należności licencyjnych wypłacanych przez przedsiębiorstwa z siedzibą na Malcie na rzecz jurysdykcji o zerowych lub niskich stawkach podatkowych w celu zapewnienia, aby przedsiębiorstwa nie mogły przenosić swoich zysków do państw niebędących członkami UE bez opodatkowania, ryzyko podwójnego nieopodatkowania tych zysków pozostaje wysokie. Ponadto traktowanie spółek mających na Malcie rezydencję podatkową, ale nie domicyl podatkowy, nadal stwarza ryzyko podwójnego nieopodatkowania zarówno przedsiębiorstw, jak i osób fizycznych.

- (18) Maltański sektor emerytur dodatkowych ma potencjał wzrostu, aby wspierać adekwatność dochodów emerytalnych i łagodzić przyszłą presję fiskalną wynikającą ze starzenia się społeczeństwa. Chociaż dostępne są dobrowolne programy emerytalne drugiego i trzeciego filaru, poziom uczestnictwa w tych programach pozostaje ograniczony. Z drugiej strony system emerytalny Malty w dużej mierze opiera się na programie pierwszego filaru, który podlega pułapom obniżającym średnią stopę świadczeń do około 38,3 %, co jest jednym z najniższych w UE w porównaniu ze średnią unijną wynoszącą 47 %. Zwiększenie poziomu uczestnictwa w emeryturach dodatkowych może przyczynić się do poprawy adekwatności dochodów emerytalnych i zwiększenia stabilności finansów publicznych.
- (19) Systematyczne, konkretne i terminowe angażowanie władz lokalnych i regionalnych, partnerów społecznych, społeczeństwa obywatelskiego i innych odpowiednich zainteresowanych stron pozostaje nieodzowne do zapewnienia szerokiego poczucia odpowiedzialności za pomyślne wdrażanie unijnych instrumentów finansowania, także w kontekście europejskiego semestru.

- (20) Wdrażanie programów polityki spójności, które obejmują wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) oraz Funduszu Spójności (FS), przebiega na Malcie w tempie szybszym od średniego poziomu UE, zarówno pod względem wyboru projektów, jak i płatności. Ważne jest utrzymanie obecnej dynamiki, a jednocześnie zmaksymalizowanie wpływu inwestycji w terenie. Malta podejmuje już działania w ramach swoich programów polityki spójności, aby pobudzać konkurencyjność i wzrost. Niektóre obszary mogą jednak wymagać dalszego wsparcia w zakresie wdrażania, m.in. obszary związane z efektywnością energetyczną i inwestycjami w energię ze źródeł odnawialnych, a także związane z włączeniem społecznym i równym uczestnictwem w rynku pracy. Konieczne jest zapewnienie szybkiej i skutecznej realizacji nowych inwestycji wskazanych przez Maltę w przeglądzie śródkresowym funduszy polityki spójności, w szczególności inwestycji związanych z pięcioma priorytetami określonymi w rozporządzeniu w sprawie przeglądu śródkresowego¹⁵.
- (21) Malta mierzy się z szeregiem wyzwań, które dotyczą badań naukowych i innowacji, przyciągania i zatrzymywania wysoko wykwalifikowanej siły roboczej, systemu wymiaru sprawiedliwości, produkcji i wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych, efektywności energetycznej budynków, zagęszczenia ruchu i mobilności zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju, wysokich dotacji na paliwa kopalne, jakości kształcenia i szkolenia oraz ich dostosowania do potrzeb rynku pracy, niedopasowania i niedoboru umiejętności, inkluzji kształcenia i szkolenia, jakości miejsc pracy w zawodach wymagających niskich kwalifikacji oraz gospodarowania odpadami i gospodarki wodnej.

¹⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/1914 z dnia 18 września 2025 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2021/1058 i (UE) 2021/1056 w odniesieniu do środków szczególnych mających na celu sprostanie strategicznym wyzwaniom w kontekście przeglądu śródkresowego.

- (22) Badania naukowe i innowacje nadal odgrywają niewielką rolę w gospodarce Malty, a utrzymujące się niskie inwestycje w badania naukowe i innowacje ograniczają wyniki tego kraju w zakresie innowacji. Pomimo wzrostu w ujęciu bezwzględny ogólna intensywność badań i rozwoju na Malcie pozostaje jedną z najniższych w UE (0,54 % PKB w 2024 r. w porównaniu ze średnią unijną wynoszącą 2,24 %), co odzwierciedla ograniczone inwestycje zarówno sektora publicznego, jak i prywatnego. Wydatki publiczne na badania i rozwój są szczególnie niskie (0,16 % PKB w 2024 r. w porównaniu ze średnią unijną wynoszącą 0,72 %), co ogranicza zdolność instytucji badawczych do rozwijania silnych zdolności naukowych. Podobny obraz wyłania się w przypadku inwestycji prywatnych, przy czym wydatki wyrażone jako odsetek PKB pozostają niskie (0,38 % w porównaniu ze średnią unijną wynoszącą 1,49 %), a wykorzystanie systemów wsparcia przez przedsiębiorstwa jest ograniczone. Ogólnie rzecz biorąc, kluczowe środki stymulujące inwestycje zarówno publiczne, jak i prywatne pozostają na wczesnym etapie, publiczne systemy wsparcia wymagają bardziej ukierunkowanego wdrożenia, a ściślejsza współpraca między środowiskiem akademickim a przedsiębiorstwami ma zasadnicze znaczenie dla wspierania innowacji w zakresie produktów i usług.
- (23) Zdolność Malty do przejścia na gospodarkę o wyższej wydajności zależy od jej zdolności do przyciągania i zatrzymywania wysoko wykwalifikowanej siły roboczej. Utrzymujące się niedobory siły roboczej i kwalifikacji oraz niedopasowanie umiejętności do potrzeb rynku pracy, zwłaszcza w zawodach wymagających wysokich kwalifikacji i zawodach związanych z naukami przyrodniczymi, technologią, inżynierią i matematyką, mogą ograniczać perspektywy wzrostu gospodarczego Malty. Chociaż Malta podjęła pewne kroki w celu przyciągnięcia i zatrzymania wysoko wykwalifikowanych pracowników, konieczne są dalsze wysiłki, w tym przez bardziej ukierunkowane wykorzystanie migracji wykwalifikowanych pracowników w celu wspierania wzrostu w sektorach gospodarki o wysokiej wartości dodanej. Powszechniejsze korzystanie z narzędzi gromadzenia informacji na temat umiejętności w polityce rozwoju gospodarczego oraz rozwój infrastruktury gospodarczej, prawnej i społecznej w celu przyciągnięcia i zatrzymania talentów może pomóc Malcie w dostosowaniu się do modelu wzrostu opartego na wzroście wydajności.

- (24) System wymiaru sprawiedliwości nadal mierzy się ze znacznymi opóźnieniami, a czas potrzebny na wydanie orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych w pierwszej instancji jest jednym z najdłuższych w UE. Czas rozstrzygania spraw administracyjnych w pierwszej instancji nadal jest najdłuższy w UE. Pomimo postępów odnotowanych w ostatnich latach kwestia zasobów wymiaru sprawiedliwości nadal budzi obawy, ponieważ brakuje pomieszczeń i personelu. W szczególności Malta ma trzecią najniższą w UE liczbę sędziów w przeliczeniu na mieszkańca oraz bardzo wysokie obciążenie poszczególnych sędziów sprawami cywilnymi, handlowymi i administracyjnymi. Pomimo umiarkowanych postępów w zakresie cyfryzacji występują opóźnienia we wdrażaniu krajowej strategii na rzecz cyfrowego wymiaru sprawiedliwości i utrzymują się krytyczne luki; najważniejsze procedury w sądownictwie są nadal realizowane w formie papierowej. W porównaniu z innymi państwami członkowskimi Malta nadal w niewystarczającym stopniu promuje alternatywne metody rozwiązywania sporów, co mogłoby odegrać ważną rolę w zmniejszaniu presji na system wymiaru sprawiedliwości. Przegląd i udoskonalenie kodeksów postępowania sądowego również przyczyniłyby się do przyspieszenia postępowań.
- (25) Udział energii ze źródeł odnawialnych na Malcie w końcowym zużyciu energii brutto (17,2 % w 2024 r.) oraz w koszyku energii elektrycznej (16,7 % w 2025 r.) pozostaje bardzo niski i znacznie poniżej średniej unijnej. Produkcja energii ze źródeł odnawialnych pochodzi prawie wyłącznie z energii słonecznej, i w bardzo niewielkiej części z biomasy/palnych paliw odnawialnych; brak jest produkcji energii wiatrowej lub wodnej. Malta ogłosiła, że należy się spodziewać, iż nowa pływająca morska farma wiatrowa będzie gotowa do 2033 r., co stanowiłoby ważny krok w kierunku zwiększenia mocy zainstalowanej w zakresie odnawialnych źródeł energii. Istnieje możliwość dalszego wykorzystania potencjału projektów dotyczących morskiej energii słonecznej i wiatrowej, a także rozszerzenia rozwiązań lądowych. Zintensyfikowanie wysiłków w tym zakresie, z uwzględnieniem ograniczeń geograficznych, pomogłoby Malcie przyspieszyć wdrażanie rozwiązań dotyczących energii odnawialnej.
- (26) Od 2019 r. zużycie energii rośnie w większości sektorów na Malcie, a przede wszystkim w budynkach mieszkalnych, w obliczu szybkiego wzrostu liczby ludności. Dalsze środki promujące modernizację zasobów budowlanych przyczyniłyby się do przeciwdziałania tej rosnącej tendencji.

- (27) Zagęszczenie ruchu nadal stanowi poważne wyzwanie strukturalne, które negatywnie wpływa na zrównoważenie środowiskowe, konkurencyjność gospodarki i jakość życia obywateli. Przewiduje się, że w przypadku braku dalszych środków z zakresu polityki koszty ekonomiczne zagęszczenia ruchu wzrosną do 917 mln EUR rocznie do 2030 r.¹⁶ Pomimo wysiłków na rzecz usprawnienia systemu transportu publicznego i reformy mobilności na Malcie niezbędne są nadal znaczne środki ograniczające uzależnienie od samochodów prywatnych. Według stanu na 2024 58 % ludności Malty zadeklarowało, że nigdy nie korzysta z transportu publicznego. Sektor transportowy pozostaje również głównym źródłem emisji gazów cieplarnianych objętych rozporządzeniem w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego, odpowiadając za 48 % takich emisji w 2024 r., co stanowi wzrost o 45 % od 2005 r. Tendencja ta utrzymuje się, mimo że w 2024 r. pojazdy bezemisyjne stanowiły 37,7 % nowo zarejestrowanych samochodów osobowych, co stanowi wzrost o 17,4 punktu procentowego w porównaniu z rokiem poprzednim. Ponadto maltańska infrastruktura transportowa pozostaje wysoce podatna na zagrożenia związane z klimatem, a wskaźnik podatności transportu na zagrożenia wynosi 0,42, co jest jednym z najwyższych wyników w UE. Aby Malta mogła rozwiązać problem zagęszczenia ruchu i rosnących emisji z transportu, konieczna jest polityka zrównoważonej mobilności, która zniechęcałaby do korzystania z samochodów, obejmująca m.in. wprowadzenie specjalnych pasów przeznaczonych dla autobusów, ograniczenie dostępu pojazdów do zatłoczonych obszarów i ograniczenie dostępności parkingów. Jednocześnie poprawa efektywności transportu drogowego i morskiego, wraz z inwestycjami w zrównoważoną mobilność, w szczególności w infrastrukturę aktywnej mobilności, taką jak rozbudowane sieci rowerowe i piesze, a także bezemisyjne autobusy i infrastruktura paliw alternatywnych, zapewniłaby przejście na bardziej zrównoważone i multimodalne warianty transportu. Potrzebne są dodatkowe inwestycje, aby wzmocnić odporność infrastruktury transportowej na zagrożenia związane z klimatem, w tym ekstremalne zdarzenia pogodowe.

¹⁶ Maltańskie Ministerstwo Transportu, Infrastruktury i Robót Publicznych, 2026 r. Krajowy centralny plan w dziedzinie transportu do 2030 r.: <https://infrastructure.gov.mt/wp-content/uploads/2026/01/NATIONAL-TRANSPORT-MASTERPLAN-2030.pdf>.

- (28) Dotacje do paliw kopalnych – których nie planuje się stopniowo wycofywać – stanowiły około 1 % PKB Malty w 2024 r., co było wynikiem znacznie powyżej średniej unijnej wynoszącej 0,32 %. Dopłaty do paliw kopalnych zniechęcają do inwestycji w energię ze źródeł odnawialnych, efektywność energetyczną i elektryfikację transportu, co przyczyniłoby się do osiągnięcia celów klimatycznych, zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego i promowania lepszej jakości życia na Malcie. Jednocześnie maltańskie dopłaty do paliw kopalnych stanowią duże obciążenie fiskalne. Nie zapewniają racjonalnego pod względem kosztów wsparcia dla gospodarki w okresach wysokich międzynarodowych cen energii i nie rozwiązują w ukierunkowany sposób problemu ubóstwa energetycznego.
- (29) Malta ma jeden z najwyższych poziomów w UE w przeliczeniu na mieszkańca, jeżeli chodzi o wytwarzanie odpadów, z których zdecydowana większość jest składowana, co wywiera znaczną presję na środowisko naturalne wysp. W 2024 r. ilość wytwarzanych odpadów komunalnych osiągnęła 621 kg na mieszkańca, co stanowi jeden z najwyższych wskaźników w UE, natomiast współczynnik recyklingu pozostał krytycznie niski i wyniósł 16,7 %, czyli znacznie poniżej średniej unijnej wynoszącej 48 %. Malta nie osiągnęła już wartości docelowej w zakresie recyklingu odpadów komunalnych na 2020 r. wynoszącej 50 % i obecnie istnieje ryzyko, że nie osiągnie wartości docelowej na 2025 r. wynoszącej 55 %. Ponadto w 2023 r. wskaźnik składowania odpadów komunalnych wyniósł 74 %, znacznie przekraczając średnią unijną wynoszącą 22 %. Poważnym problemem pozostaje znaczna różnica między obecnym wskaźnikiem składowania a docelowym poziomem składowania odpadów komunalnych na 2035 r. wynoszącym 10 %. Pomimo zwiększonych inwestycji w infrastrukturę gospodarowania odpadami oraz wprowadzenia szeregu inicjatyw w zakresie ponownego użycia i recyklingu, przyjęte środki nie przyniosły jeszcze wymiernych skutków dla wyników gospodarowania odpadami. W związku z tym Malta odniosłaby korzyści z przestrzegania hierarchii postępowania z odpadami, traktując priorytetowo zapobieganie powstawaniu odpadów, zwiększając poziom recyklingu i upowszechniając praktyki w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym, zarówno przez bardziej rygorystyczne egzekwowanie obowiązujących przepisów krajowych dotyczących odpadów, jak i przez rozbudowę infrastruktury recyklingu i ponownego użycia, przy jednoczesnym przyspieszeniu planowanych inwestycji w zakłady przetwarzania odpadów w celu zmniejszenia zależności od składowania.

- (30) Malta stoi w obliczu strukturalnego niedoboru wody, spotęgowanego znacznym wzrostem liczby ludności, rosnącymi temperaturami i przedłużającymi się suszami, które znacznie zmniejszyły dostępność wody słodkiej. Problem ten jest uwypuklony przez sezonowy wskaźnik eksploatacji zasobów wodnych plus (WEI+), który w trzecim kwartale 2023 r. wyniósł 66,7 %, co stanowi drugi najwyższy poziom wśród państw członkowskich UE i wskazuje na poważny niedobór wody. Rosnący popyt na wodę, napędzany głównie przez turystykę, rolnictwo, gospodarstwa domowe i przemysł, jeszcze bardziej pogłębia niedobór wody. W odpowiedzi Malta starała się złagodzić te presje przez wydobycie wód gruntowych i zwiększone odsalanie wody morskiej. Oprócz niedoboru wody na Malcie utrzymuje się również problem niskiej jakości wody. Jak wskazano w trzecim planie gospodarowania wodami w dorzeczu Malty, jedynie 58 % jednolitych części wód powierzchniowych (według liczby) osiągnęło dobry lub wysoki stan ekologiczny, natomiast tylko 45 % osiągnęło dobry stan chemiczny. Jeśli chodzi o wody podziemne, 82 % jednolitych części wód podziemnych (według powierzchni) nie osiągnęło dobrego stanu ilościowego, a 100 % nie osiągnęło dobrego stanu chemicznego. Największe presje na jakość wód powierzchniowych i podziemnych wynikają z działalności rolniczej i intruzji wód słonych spowodowanej nadmiernym poborem wody. Ponadto dwie aglomeracje maltańskie nadal nie spełniają wymogów dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych. Aby sprostać tym wyzwaniom, Malta odniosłaby korzyści ze zwiększenia inwestycji w miejską infrastrukturę zbierania wody deszczowej i rozwiązania oparte na przyrodzie, co mogłoby zmniejszyć ryzyko powodziowe i poprawić zasilanie wód podziemnych. Ponadto wydaje się, że w celu poprawy jakości i zwiększenia ilości wody i rozwiązania problemu zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych konieczna jest bardziej rygorystyczna regulacja wydobycia wód podziemnych oraz zwiększenie zdolności oczyszczania ścieków.
- (31) Biorąc pod uwagę kluczową rolę kapitału ludzkiego w zwiększaniu konkurencyjności i strategicznej autonomii Unii, w 2026 r. Rada zaleciła państwom członkowskim podjęcie pilnych działań w celu sprostania wyzwaniom strukturalnym związanym z kapitałem ludzkim w dziedzinie umiejętności, edukacji i szkoleń i ograniczającym konkurencyjność. Zalecenia krajowe na 2026 r. skierowane do Malty mogą przyczynić się do wdrożenia zalecenia Rady w sprawie kapitału ludzkiego w Unii.

- (32) Niedobory kwalifikacji i niedopasowanie umiejętności mogą osłabić silny rynek pracy Malty i utrudnić jej zieloną i cyfrową transformację. Pomimo bardzo wysokich wskaźników wakatów utrzymują się krytyczne luki w rolach związanych z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi (ICT), budownictwem, opieką zdrowotną, edukacją i zieloną transformacją – 43 % przedsiębiorstw nie zatrudnia pracowników z umiejętnościami ekologicznymi, a dwie trzecie zgłasza brak przygotowania siły roboczej. Umiejętności oferowane przez maltański system kształcenia i szkolenia nie zawsze nadążają za popytem na rynku pracy, co wynika również z rozdrobnionego zarządzania umiejętnościami i zdolności prognozowania. Wzmocnienie narzędzi gromadzenia informacji na temat umiejętności może pomóc w przewidywaniu potrzeb rynku pracy i rozwiązaniu problemu istniejących niedopasowań. Absolwenci nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki (STEM) stanowią 13,8 % absolwentów szkół pomaturalnych, co jest wynikiem znacznie poniżej średniej unijnej, zwłaszcza w przypadku kobiet; w 2023 r. Malta odnotowała jeden z najniższych odsetków osób rozpoczynających naukę w dziedzinach STEM na poziomie pomaturalnym w UE. Ścieżki kształcenia i szkolenia zawodowego są również niewystarczające, a uczenie się w miejscu pracy i korzystanie z programów kształcenia i szkolenia zawodowego związanych z naukami przyrodniczymi, technologią, inżynierią i matematyką, zwłaszcza wśród kobiet, są ograniczone. Uczestnictwo w edukacji dorosłych pozostaje nierównomierne, ponieważ w szkoleniach uczestniczy tylko niewielki odsetek dużej puli osób dorosłych o niskich umiejętnościach. Utrzymujące się niedobory umiejętności podstawowych jeszcze bardziej pogłębiają to wyzwanie: co trzeci piętnastolatek nie posiada umiejętności podstawowych w zakresie matematyki, czytania ze zrozumieniem czy nauk przyrodniczych, a połowa uczniów w wieku 12–13 lat nie posiada podstawowych umiejętności cyfrowych. Niedociągnięcia w zakresie dostępności nauczycieli, ich rozwoju zawodowego oraz wsparcia dla coraz bardziej zróżnicowanych klas grożą ograniczeniem zdolności systemu edukacji do poprawy efektów uczenia się. Aby rozwiązać te problemy, konieczne jest zwiększenie jakości kształcenia i szkolenia oraz ich adekwatności do potrzeb rynku pracy, wykorzystanie narzędzi gromadzenia informacji na temat umiejętności, szkolenie nauczycieli, kształcenie i szkolenie zawodowe w miejscu pracy oraz podnoszenie kwalifikacji dorosłych, zwłaszcza w dziedzinach STEM i zielonej transformacji, w celu zmniejszenia niedoborów, poprawy wyników kształcenia i dostosowania umiejętności do potrzeb rynku pracy.

- (33) Ograniczona inkluzywność kształcenia i szkolenia, począwszy już od wczesnej edukacji, tłumi potencjał osób znajdujących się w trudnej sytuacji. Ze względu na niedobór odpowiednio wykwalifikowanych pracowników dydaktycznych oraz nieskuteczne praktyki i programy nauczania system w niewystarczającym stopniu uwzględnia potrzeby wszystkich dzieci, w tym uczniów z niepełnosprawnościami. Utrzymujące się różnice w efektach uczenia się i wynikach zatrudnienia związane ze statusem społeczno-ekonomicznym i rodzajem szkoły wskazują, że nadal istnieją poważne wyzwania związane z równością. W szczególności słabe wyniki w nauce są znacznie częstsze wśród uczniów ze środowisk defaworyzowanych pod względem społeczno-ekonomicznym: 51,5 % osiąga słabe wyniki w czytaniu ze zrozumieniem, 47,7 % w matematyce i 46,0 % w naukach przyrodniczych. Ponadto wczesne kończenie nauki nadal jest szczególnie powszechne wśród młodych osób z niepełnosprawnościami, a znaczna liczba takich osób nie pracuje, nie kształci się ani nie szkoli. Jeżeli chodzi o wczesną edukację i opiekę nad dzieckiem, maltański system obecnie uzależnia prawo do wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem od aktywności rodziców (pracy, kształcenia, szkolenia), a nie od powszechnego charakteru tego uprawnienia lub kryterium ubóstwa. Chociaż niedawne przepisy rozszerzyły się na niektóre grupy bezrobotnych rodziców, luka w uczestnictwie między dziećmi zagrożonymi ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (AROE) a dziećmi niezagrożonymi ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pozostaje bardzo duża: dzieci niezagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym niemal dwukrotnie częściej (48,2 %) uczestniczyły we wczesnej edukacji i opiece nad dzieckiem przez ponad 25 godzin tygodniowo w porównaniu z dziećmi zagrożonymi (24,9 %). Utrzymują się również obawy dotyczące jakości wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, ponieważ najnowsze szacunki wskazują, że ponad jedna piąta pracowników opieki nad dziećmi nie posiada odpowiednich kwalifikacji pedagogicznych, co może ograniczać jej potencjał w zakresie wspierania wczesnego rozwoju umiejętności, zwłaszcza w przypadku grup defaworyzowanych. Konieczne wydaje się zwiększenie ukierunkowanego wsparcia dla dzieci ze środowisk defaworyzowanych i dzieci o dodatkowych potrzebach, niezależnie od zatrudnienia lub wykształcenia ich rodziców.

- (34) Nierównomierna jakość miejsc pracy utrudnia zatrzymywanie pracowników. Odsetek nisko opłacanych miejsc pracy wzrósł – ponad 10 % pracowników pozostawało w nisko opłacanym zatrudnieniu przez ostatnie cztery lata, co w nieproporcjonalnym stopniu dotknęło kobiety i obywatele państw trzecich. Malta odnotowuje również stosunkowo wysoki udział nietypowych godzin pracy (39,1 % pracowników w porównaniu z 32,6 % w UE). Niektóre sektory, takie jak opieka zdrowotna, w coraz większym stopniu polegają na pracownikach będących obywatelami państw trzecich. Obywatele państw trzecich pracujący na stanowiskach wymagających niskich kwalifikacji często pracują jednak w gorszych warunkach, a jakość ich stanowisk pracy jest niska pod wieloma względami: długie godziny pracy, większa rotacja, ograniczone perspektywy rozwoju kariery, ograniczone prawa w przypadku utraty zatrudnienia oraz gorsze warunki bezpieczeństwa i higieny pracy. Ubóstwo pracujących ma również nieproporcjonalny wpływ na obywateli państw trzecich (17,3 % w porównaniu z 5,6 % ludności miejscowej). Zdolności w zakresie inspekcji pracy wzrosły, ale pozostają poniżej standardów Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP), a kary za naruszenia są nadal stosunkowo niskie. Rozwiązanie problemów dotyczących wysokiej jakości miejsc pracy, w ścisłej współpracy z partnerami społecznymi, oraz dalsze wzmocnienie inspekcji pracy mogłoby mieć pozytywny wpływ na wskaźnik rotacji personelu i wysoki wskaźnik wakatów.
- (35) W kontekście bliskich powiązań między gospodarkami państw członkowskich należących do strefy euro i ich wspólnego wkładu w funkcjonowanie unii gospodarczej i walutowej Rada zaleciła w 2026 r. państwom członkowskim będącym członkami strefy euro podjęcie działań, w tym poprzez ich RRP, w celu wdrożenia zalecenia dotyczącego polityki gospodarczej strefy euro na 2026 r. W przypadku Malty zalecenie 1 ma pomóc we wdrożeniu pierwszego, drugiego i trzeciego zalecenia dotyczącego strefy euro, zalecenie 2 – we wdrożeniu czwartego zalecenia dotyczącego strefy euro, zalecenie 3 – we wdrożeniu piątego i siódmego zalecenia dotyczącego strefy euro, zalecenie 4 – we wdrożeniu siódmego zalecenia dotyczącego strefy euro, a zalecenie 6 – we wdrożeniu piątego zalecenia dotyczącego strefy euro,

NINIEJSZYM ZALECA Malcie podjęcie w latach 2026 i 2027 działań mających na celu:

1. Podjęcie działań w celu kontroli wydatków netto, tak aby były one zgodne z maksymalnymi stopami wzrostu zaleconymi przez Radę w dniu 21 stycznia 2025 r., w związku z istotnym odchyleniem od zalecanego pułapu wydatków netto odnotowanym w 2025 r. i prognozowanym przez Komisję na 2026 r. Zwiększenie ogólnych wydatków na obronę i bezpieczeństwo oraz gotowości obronnej i w zakresie bezpieczeństwa, zgodnie z pkt 53 konkluzji Rady Europejskiej z dnia 19 marca 2026 r., a jednocześnie zapewnienie stabilności długu i efektywności wydatków, a także stopniowe dostosowywanie budżetu w celu utrzymania strukturalnie wyższych wydatków na obronę. Zapewnienie, aby środki wprowadzane w celu złagodzenia skutków wzrostu cen energii miały charakter tymczasowy, były ukierunkowane na ochronę gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji lub zaspokojenie potrzeb przedsiębiorstw energochłonnych i utrzymywały zachęty do oszczędzania energii oraz aby koszty fiskalne tych środków były zgodne ze zobowiązaniami wynikającymi z ram fiskalnych UE. Wyeliminowanie utrzymującego się ryzyka związanego z agresywnym planowaniem podatkowym, wprowadzenie podatku u źródła od płatności wychodzących lub równoważnych środków ochronnych, oraz zmianę przepisów dotyczących przedsiębiorstw niemających domicylu podatkowego. Zwiększenie roli sektora emerytur dodatkowych, w szczególności za pośrednictwem pracowniczych programów emerytalnych.
2. Zapewnienie ciągłości reform i inwestycji realizowanych w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Utrzymanie tempa realizacji projektów w ramach programów polityki spójności, w stosownych przypadkach w oparciu o realokację środków na priorytety strategiczne i elastyczność uzgodnioną w kontekście śródkresowego przeglądu ram polityki spójności.
3. Dalszy rozwój badań naukowych i innowacji przez zwiększenie publicznych inwestycji w badania i rozwój oraz pobudzanie prywatnych inwestycji w tym obszarze za pomocą skutecznych systemów wsparcia i silniejszych powiązań między środowiskiem akademickim a przedsiębiorstwami. Skuteczniejsze przyciąganie i zatrzymywanie wysoko wykwalifikowanych pracowników. Poprawę efektywności systemu wymiaru sprawiedliwości przez rozwiązanie problemu zaległości w rozpatrywaniu spraw i skrócenie czasu trwania postępowań.

4. Przyspieszenie produkcji i wdrażania energii ze źródeł odnawialnych oraz wdrożenie opłacalnych rozwiązań na rzecz efektywności energetycznej, w tym w odniesieniu do budynków, przy jednoczesnym zwiększaniu bezpieczeństwa energetycznego i odporności na zmianę klimatu. Rozwiązanie problemu zagęszczenia ruchu i emisji z transportu dzięki wyważonemu i zintegrowanemu podejściu, zwiększenie efektywności i atrakcyjności transportu publicznego, ułatwianie multimodalności i inwestowanie w infrastrukturę aktywnej mobilności, z myślą o ograniczeniu korzystania z samochodów, a także w infrastrukturę transportową odporną na zmianę klimatu. Stopniowe wycofywanie dopłat do paliw kopalnych, które nie są tymczasowe ani ukierunkowane na gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji.
5. Poprawę gospodarowania odpadami przez promowanie recyklingu i praktyk w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym, przy jednoczesnym zmniejszeniu zależności od składowania odpadów. Poprawę zrównoważonej gospodarki wodnej i jakości wody dzięki zwiększeniu inwestycji w gromadzenie i ponowne wykorzystanie wody, przy jednoczesnym zwalczaniu zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych.
6. Poprawę jakości kształcenia i szkolenia oraz jego adekwatności do potrzeb rynku pracy w celu rozwiązania problemu słabych wyników w nauce, a także utrzymującego się niedoboru i niedopasowania umiejętności, zwłaszcza w dziedzinie STEM, w szczególności przez wspieranie zdobywania umiejętności podstawowych przez uczniów, kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli, a także promowanie podejmowania kształcenia i szkolenia zawodowego w miejscu pracy oraz edukacji dorosłych wśród osób o niskich umiejętnościach. Zwiększenie włączającego charakteru kształcenia i szkolenia, m.in. przez poprawę dostępu do wysokiej jakości wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem. Wyeliminowanie problemów związanych z jakością miejsc pracy w zawodach niewymagających wysokich kwalifikacji, także w odniesieniu do obywateli państw trzecich, w szczególności przez zwiększenie roli inspekcji pracy.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Rady

Przewodniczący / Przewodnicząca